

**ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΚΑΘΟΡΙΖΟΝΤΑΙ
ΚΟΙΝΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΑΝΗΛΙΚΟΥ Ή ΑΤΟΜΟΥ ΑΝΩ ΤΩΝ 18 ΕΤΩΝ ΜΕ
ΜΕΙΩΜΕΝΕΣ ΑΝΤΙΛΗΠΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΣΕ ΕΜΠΟΡΙΚΑ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ, ΕΚΠΟΜΠΕΣ, ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ
ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ Ή ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟΝ
ΤΡΟΠΟ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΤΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΓΙΑ ΣΚΟΠΟΥΣ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ,
ΠΡΟΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΑΝΗΛΙΚΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΑ
ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ.**

Εισαγωγική Διάταξη:

Όπου αναφέρεται η λέξη «ανήλικος», για σκοπούς του παρόντος Κώδικα εννοείται και άτομο άνω των 18 ετών με μειωμένες αντιληπτικές ικανότητες.

1. Προστασία της Ιδιωτικής Ζωής, της Αξιοπρέπειας και της Φυσικής και Συναισθηματικής Ευημερίας του Ανηλίκου.

Οι πάροχοι υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων οφείλουν να λαμβάνουν ειδική μέριμνα για τη διαφύλαξη της ιδιωτικής ζωής, της φυσικής και συναισθηματικής ευημερίας και της αξιοπρέπειας των ανηλίκων, οι οποίοι συμμετέχουν σε παραγωγές/προγράμματα. Αυτό πρέπει να γίνεται ανεξαρτήτως οποιασδήποτε συγκατάθεσης από τον συμμετέχοντα ή από γονέα, κηδεμόνα ή άλλο πρόσωπο ηλικίας άνω των δεκαοκτώ, το οποίο έχει την επιμέλεια του ανηλίκου.

Η συγκατάθεση των κηδεμόνων ή του ανηλίκου για συμμετοχή σε παραγωγή/πρόγραμμα δεν αναιρεί την υποχρέωση των υπευθύνων της παραγωγής/προγράμματος να σέβονται τους ανήλικους ως άτομα με δικαιώματα και αξιοπρέπεια και να διασφαλίζουν τη μη μετάδοση πληροφοριών που εμπίπτουν στη σφαίρα της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του ανηλίκου ή/και που δεν εξυπηρετούν το σκοπό της παραγωγής.

2. Η Ευημερία των Ανηλίκων.

Οι πάροχοι υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων πρέπει να λαμβάνουν όλες τις δέουσες ενέργειες για την προστασία των ανηλίκων, οι οποίοι συμμετέχουν σε οποιαδήποτε παραγωγή/πρόγραμμα. Τα πιο πάνω ισχύουν ακόμα και αν το υλικό αποκτηθεί ή παραχθεί από άλλη πηγή. Η όλη ευημερία των ανηλίκων θα πρέπει να αποτελεί κύριο μέλημα οποιασδήποτε παραγωγής/προγράμματος, την οποία μεταδίδει ο πάροχος υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων. Οι πάροχοι υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων δεν θα πρέπει να θεωρούν ότι κάθε ανήλικο άτομο θα ανταποκριθεί με τον ίδιο τρόπο, όταν συμμετέχει σε μια παραγωγή/πρόγραμμα.

3. Συμμετέχοντες.

Σε περίπτωση παραγωγής αποκλειστικά διαγωνιστικού προγράμματος, οι πάροχοι υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων οφείλουν να διασφαλίζουν ότι ενήλικες και ανήλικοι δεν θα διαγωνίζονται στην ίδια παραγωγή/πρόγραμμα - δηλαδή ανήλικος εναντίον ενήλικου - χωρίς ωστόσο να αποκλείεται η συμμετοχή τους στην ίδια παραγωγή/πρόγραμμα.

4. Χρόνος Προβολής, Σκοπός και Κοινό στο Οποίο Απευθύνεται η Παραγωγή/πρόγραμμα.

Η παραγωγή/πρόγραμμα στην οποία καλούνται να συμμετέχουν αποκλειστικά ανήλικοι, πρέπει να απευθύνεται κυρίως σε ανηλίκους. Ως εκ τούτου, πρόγραμμα στο οποίο συμμετέχουν αποκλειστικά ανήλικοι πρέπει να μπορεί να προβληθεί εντός της οικογενειακής ζώνης.

5. Προστασία της Παιδικότητας.

Η παραγωγή/προγράμμα πρέπει να διασφαλίζει την προστασία της παιδικότητας των ανηλίκων. Οι πάροχοι υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων οφείλουν να διασφαλίζουν ότι οι ανήλικοι δεν θα καλούνται να υιοθετούν ή να μιμηθούν πρότυπα και συμπεριφορές, π.χ. αντικειμενοποίηση του σώματος, προβολή σεξουαλικότητας ή χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών, που δεν συνάδουν με την ηλικία τους ή με την ιδιότητά τους ως παιδιά.

6. Ειδικές Περιπτώσεις

Σε περίπτωση συμμετοχής ανηλίκου σε ψυχαγωγικά ή ενημερωτικά προγράμματα, στα οποία περιλαμβάνεται θέμα παιδικής κακοποίησης ή υιοθέτηση παραβατικής ή ενήλικης συμπεριφοράς για σκοπούς σεναρίου, οι πάροχοι υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων οφείλουν να είναι προσεκτικοί ως προς τα εξής:

Σε περίπτωση παραγωγής τηλεοπτικής μυθοπλαστικής σειράς ή εκπαιδευτικού προγράμματος, στα οποία είτε προβάλλονται θέματα όπως τα προαναφερθέντα, το όλο περιεχόμενο πρέπει να διέπεται από ιδιαίτερη ευαισθησία ως προς τη σκηνοθετική κυρίως προσέγγιση. Ο τρόπος με τον οποίο προβάλλεται ο ανήλικος δεν πρέπει να θέτει σε πραγματικό κίνδυνο

τη σωματική ή τη ψυχική του υγεία ή να φέρνει τον ανήλικο σε οποιαδήποτε *πραγματική* άβολη κατάσταση.

7. Σεξουαλικές Δραστηριότητες

Απαγορεύεται η άμεση συμμετοχή ανηλίκων σε οποιεσδήποτε μυθοπλαστικές δραστηριότητες έχουν ως κεντρικό αντικείμενο το σεξ και σαφώς απαγορεύεται η άμεση συμμετοχή ανηλίκων σε οποιεσδήποτε μυθοπλαστικές δραστηριότητες αφορούν τη σεξουαλική πράξη.

8. Διακρίσεις

Οι οποιεσδήποτε διαδικασίες και επιλογές από μέρους της παραγωγής δεν πρέπει να γίνονται στη βάση των κοινωνικών ή/και φυσικών χαρακτηριστικών, της φυλής, του φύλου, της εθνοτικής ή θρησκευτικής καταγωγής των ανηλίκων. Η γλώσσα που χρησιμοποιείται στην παραγωγή δεν πρέπει να στιγματίζει ομάδες ανηλίκων και γενικότερα η όλη παραγωγή, καθώς και η συμμετοχή των ανηλίκων, δεν πρέπει να συνδέεται με τη δημιουργία ή/και προώθηση στερεοτύπων ή/και να ενισχύει διακρίσεις προς συγκεκριμένες ομάδες ανηλίκων.

9. Συμφέρον του ανήλικου συμμετέχοντα.

Ο πάροχος υπηρεσιών οπτικοακουστικού μέσου οφείλει να προσφέρει στους κηδεμόνες και στον ανήλικο ορθή, επαρκή και ολοκληρωμένη ενημέρωση, στο κατάλληλο στάδιο της παραγωγής, σχετικά με όλες τις πτυχές που θα αφορούν τη συμμετοχή, λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία και την ωριμότητα του ανήλικου και συνυπολογίζοντας και αξιολογώντας τις συνέπειες, λόγω αναγνωρισιμότητας, που η συμμετοχή του ανήλικου θα επιφέρει στην κοινωνική και σχολική του ζωή, π.χ. παρενόχληση, καθώς και οι ψυχολογικές/συναισθηματικές συνέπειες, π.χ. άγχος, που ενδεχομένως προκύψουν λόγω των διαδικασιών κρίσης και αξιολόγησης.

Επισημαίνεται ότι ευθύνη για τον προσδιορισμό του συμφέροντος ενός ανηλίκου, δεν εναποτίθεται μόνο στον κηδεμόνα, ο οποίος σε κάποιες περιπτώσεις είτε δεν γνωρίζει είτε δεν αξιολογεί κατάλληλα τις ενδεχόμενες συνέπειες στο ανήλικο παιδί του, αλλά και στους υπεύθυνους της παραγωγής.

10. Έντυπο Συγκατάθεσης/Ενημέρωση Αρχής Ραδιοτηλεόρασης

(α) Η συμμετοχή των ανηλίκων σε παραγωγή/πρόγραμμα πρέπει να συνοδεύεται από τη συγκατάθεση, μετά από ενδελεχή ενημέρωση, τόσο του κηδεμόνα όσο και του ιδίου του ανηλίκου. Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να δημιουργούνται οι κατάλληλες συνθήκες ώστε οι ανήλικοι να μπορούν να διατυπώνουν απόψεις, απορίες και προβληματισμούς, οι οποίες πρέπει να επεξηγούνται σε απλή, κατανοητή γλώσσα. Οι ανήλικοι πρέπει να διατηρούν το δικαίωμα αποχώρησης οποιαδήποτε στιγμή από την παραγωγή, εάν συντρέχουν σοβαροί λόγοι.

Ως εκ τούτου, επιβάλλεται η υπογραφή εντύπου συγκατάθεσης των κηδεμόνων αλλά και του ανηλίκου σε κατανοητή γλώσσα, με την απαραίτητη μετάφραση/επεξήγηση/ερμηνεία, εκεί όπου είναι απαραίτητο. Η χρήση τεχνικής ορολογίας στο έντυπο συγκατάθεσης ανηλίκου, να γίνεται όπου είναι απαραίτητη και με την παράλληλη χρήση γλωσσάριου. Τα έντυπα συγκατάθεσης θα πρέπει να περιλαμβάνουν τη δυνατότητα ανάκλησης της συνεργασίας οποιαδήποτε στιγμή, για οποιοδήποτε λόγο και χωρίς κυρώσεις για τον ανήλικο ή τον κηδεμόνα του. Τα υπογραμμένα έντυπα συγκατάθεσης πρέπει να κατατίθενται το συντομότερο στην Αρχή Ραδιοτηλεόρασης, έτσι ώστε να λαμβάνει σχετική γνώση για τη συμμετοχή του ανηλίκου.

(β) Σε περίπτωση μεμονωμένης συμμετοχής ανηλίκου σε παραγωγή/πρόγραμμα σε μορφή απλής φιλοξενίας η οποία δεν αφορά

παρατεταμένη συμμετοχή ή/και συμμετοχή που περιέχει στοιχεία απασχόλησης παιδιού, το Έντυπο Συγκατάθεσης μπορεί, να είναι διαμορφωμένο σε πιο απλή μορφή. Η προφορική συγκατάθεση του κηδεμόνα, δεν πρέπει να θεωρείται ικανοποιητική, αλλά πρέπει να ζητείται και γραπτώς.

11. Προστασία από την Έκθεση στα ΜΜΕ.

Οι πάροχοι υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων οφείλουν να συνυπολογίζουν το βαθμό, την έκταση και το είδος της έκθεσης των ανηλίκων οι οποίοι συμμετέχουν σε παραγωγές στα ΜΜΕ καθώς και στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και τους ενδεχόμενους κινδύνους ως προς την σωματική, πνευματική και ηθική τους ανάπτυξη. Απαραίτητη είναι η παροχή στήριξης από επαγγελματίες ψυχικής υγείας - τα έξοδα της οποίας δεν πρέπει να επιβαρύνουν οικονομικά τους κηδεμόνες - προς τους κηδεμόνες και τους ανηλίκους, για την αντιμετώπιση και τον κατάλληλο χειρισμό των επιπτώσεων που μπορεί να προκύψουν λόγω της δημόσιας έκθεσής τους. Η παροχή στήριξης θα πρέπει να παρέχεται κατά τη διάρκεια της παραγωγής, κατά τη διάρκεια της προβολής της, αλλά και τουλάχιστον μέχρι και τρεις μήνες μετά τη λήξη της προβολής της παραγωγής, καθώς και όποτε αυτή προβάλλεται σε επανάληψη μέχρι και τρεις μήνες μετά τη λήξη της προβολής σε επανάληψη.

12. Αξιολόγηση και Ανίχνευση πιθανών Ψυχολογικών Δυσκολιών ή/και Παραγόντων Ρίσκου

Πέραν της αξιολόγησης και στήριξης μετά την έναρξη της συμμετοχής του ανήλικου στην παραγωγή/πρόγραμμα, προστεθεί μια διαδικασία αξιολόγησης και ανίχνευσης πιθανών ψυχολογικών δυσκολιών ή/και παραγόντων ρίσκου τύπου «screening test» κατά τη διάρκεια επιλογής του ανήλικου για συμμετοχή. Στόχος της χρήσης μιας τέτοιας διαδικασίας

είναι ο έγκαιρος εντοπισμός δυσκολιών ή/και παραγόντων, που πιθανώς να αποτελέσουν προγνωστικούς δείκτες για τις συνέπειες που μπορεί να επιφέρει στη ψυχοσυναισθηματική, κοινωνική και σχολική ζωή του ανήλικου η συμμετοχή του σε μια συγκεκριμένη παραγωγή.

13. Δικαίωμα στην Ψυχαγωγία και Καλλιτεχνική Έκφραση.

Οι απαιτήσεις της συμμετοχής του ανήλικου στην παραγωγή πρέπει να εξυπηρετούν την άσκηση του δικαιώματός του σε ψυχαγωγία, καλλιτεχνική έκφραση και πνευματική όξυνση και όχι να προκαλούν δυσανάλογα μεγάλη ψυχική και σωματική εξάντληση, μακρά σε διάρκεια και ένταση διαταραχή είτε του συνήθους ρυθμού ζωής των παιδιών, είτε της ψυχικής τους ισορροπίας.

14. Άσκοπη Αγωνία και Άγχος.

Οι πάροχοι υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων οφείλουν να είναι προσεκτικοί, ώστε να μην προκαλούν άσκοπη αγωνία, ένταση ή άγχος στους ανήλικους συμμετέχοντες κατά τη διάρκεια της παραγωγής, αλλά και κατά τη διάρκεια της προβολής του προγράμματος. Διαγωνιστικού τύπου προγράμματα με τη συμμετοχή των ανηλίκων καλύτερα να αποφεύγονται. Σε περίπτωση που δεν μπορούν να αποφευχθούν, οφείλουν να έχουν συναγωνιστικό κυρίως χαρακτήρα.

15. Προστασία.

Οι διαδικασίες παραγωγής του προγράμματος πρέπει να τέτοιες ώστε να μην θυματοποιούν, να μην υπονομεύουν θέματα προστασίας ή να υποβάλλουν το εμπλεκόμενο παιδί σε αχρείαστη ταλαιπωρία. Οι πάροχοι υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων οφείλουν να δημιουργούν φιλικό προς τους ανήλικους περιβάλλον και όλοι οι εμπλεκόμενοι επαγγελματίες

να αντιλαμβάνονται τις υποχρεώσεις τους κατά τις επαφές τους με τους ανηλίκους. Επιπρόσθετα, πρέπει να διασφαλίζεται επαρκής επιτήρηση των ανηλίκων από άτομα τα οποία θα είναι ειδικά επιφορτισμένα με τη συγκεκριμένη ευθύνη. Σε περίπτωση που ο επιτηρητής δεν είναι ο ίδιος ο κηδεμόνας, θα πρέπει είτε να ορίζεται άλλο πρόσωπο από τον ίδιο τον κηδεμόνα, είτε να εγκρίνεται από τον κηδεμόνα.

16. Κατάλληλη Προετοιμασία και Στήριξη.

Ο χώρος, οι διαδικασίες και τα τεχνικά μέρη μιας παραγωγής δεν είναι οικείος στα παιδιά. Απαιτείται κατάλληλη προετοιμασία των ανηλίκων, τόσο για τα τεχνικά μέρη όσο και τα διαδικαστικά, ενώ συστήνεται η συνεχής καθ' όλη τη διάρκεια της παραγωγής παρουσία και στήριξή τους, από ειδικούς/επαγγελματίες ψυχικής υγείας καταρτισμένους να χειρίζονται και να εργάζονται με ανηλίκους.

17. Χρόνος.

Οι πάροχοι υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων οφείλουν να διασφαλίζουν ότι τα προγράμματα θα παράγονται κατά προτίμηση κατά τη διάρκεια σχολικών διακοπών. Σε περίπτωση που προκύψει συμμετοχή ανηλίκου σε παραγωγή κατά τη διάρκεια σχολικής περιόδου, τότε οι πάροχοι υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων οφείλουν να διασφαλίζουν ότι δεν εμποδίζεται η τακτική σχολική φοίτηση του ανηλίκου και προβαίνουν σε όλες τις κατάλληλες διευθετήσεις για την επίτευξη αυτού του σκοπού. Ο αριθμός των ωρών που απαιτείται να είναι παρών ο ανήλικος, κατά τη διάρκεια μιας παραγωγής, πρέπει να παραμένει χαμηλός. Γενικότερα, η αχρείαστη ταλαιπωρία του ανηλίκου σε όλες της τις μορφές πρέπει να αποφεύγεται.

Σύμφωνα με το άρθρο 7(4) του Περί Προστασίας των Νέων Κατά την Απασχόληση Νόμο του 2001 και όπως αυτός ενδέχεται να τροποποιηθεί μεταγενέστερα, ο χρόνος παρουσίας/συμμετοχής (δηλ. οι ώρες παρουσίας στο στούντιο), των ανηλίκων σε παραγωγές, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τις-

- (α) Δύο ώρες την ημέρα για παιδιά έως έξι ετών,
- (β) τρεις ώρες την ημέρα για παιδιά από επτά έως δώδεκα ετών, και
- (γ) τέσσερις ώρες την ημέρα για παιδιά από δεκατριών έως δεκαοκτώ ετών.

18. Προγράμματα Τύπου Ριάλιτι.

Δεν επιτρέπεται η συμμετοχή ανηλίκων σε προγράμματα τύπου ριάλιτι.

19. Πιστοποιητικό Μη Συμπερίληψης στο Αρχείο Καταδικασθέντων για Σεξουαλικά Αδικήματα σε Βάρος Ανηλίκων

Όλοι οι επαγγελματίες ανεξαρτήτως ιδιότητας οι οποίοι συμμετέχουν ή συνεισφέρουν με τον οποιοδήποτε τρόπο στην παραγωγή προγραμμάτων, στα οποία συμμετέχουν ανήλικοι, πρέπει να διαθέτουν πρόσφατο πιστοποιητικό μη συμπερίληψης στο Αρχείο Καταδικασθέντων για σεξουαλικά αδικήματα σε βάρος ανηλίκων, το οποίο εκδίδεται από τις Επαρχιακές Αστυνομικές Διευθύνσεις, χωρίς την καταβολή οποιουδήποτε τέλους. Σε περίπτωση που οποιαδήποτε άτομο εντοπιστεί ότι περιλαμβάνεται στο πιο πάνω Αρχείο, ανεξαρτήτως των καθηκόντων του στην παραγωγή, πρέπει να απομακρύνεται άμεσα και να του απαγορεύεται η πρόσβαση σε οπτικογραφημένο ή φωτογραφικό υλικό στο οποίο εικονίζονται ανήλικοι.

20. Σύσταση Υιοθέτησης Επιμέρους Κανόνων Συμπεριφοράς.

Συστήνεται στους παρόχους υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων να υιοθετήσουν επιπροσθέτως του παρόντος Κώδικα Δεοντολογίας, επιμέρους κανόνες συμπεριφοράς ως αποτέλεσμα καθεστώτος αυτορρύθμισης ή/και καθεστώτος συρρύθμισης μεταξύ περισσότερων παρόχων υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων.

21. Οδηγός Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού*

Συστήνεται η προσεκτική μελέτη και εφαρμογή του Οδηγού της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού με τίτλο «Συμμετοχή Παιδιών σε Οπτικοακουστικές και Καλλιτεχνικές Παραγωγές: Οδηγός για Επαγγελματίες και Γονείς».

* Μπορείτε να εντοπίσετε τον Οδηγό με τίτλο «Συμμετοχή Παιδιών σε Οπτικοακουστικές και Καλλιτεχνικές Παραγωγές: Οδηγός για Επαγγελματίες και Γονείς», στον σύνδεσμο:

<http://www.childcom.org.cy/ccr/ccr.nsf/all/37DF646105141B5CC22581F40028F6C0?opendocument> ή εναλλακτικά εισάγοντας το google shortener: «συμμετοχή παιδιών σε οπτικοακουστικές παραγωγές».